

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до проєкту Закону України «Про внесення змін до статті 161
Кримінального кодексу України щодо встановлення відповідальності за
українофобію»

1. Обґрунтування необхідності прийняття законопроєкту

Необхідність прийняття даного законопроєкту обумовлена критичними викликами національній безпеці України в умовах триваючої збройної агресії та посиленням інформаційно-психологічних операцій, спрямованих на нищення української ідентичності.

Хоча чинна редакція статті 161 Кримінального кодексу України включає до складу кримінального правопорушення такі дії як «національна ворожнеча» та «приниження національної честі та гідності», але це не повною мірою охоплює специфічне явище українофобії. Термін «українофобія», закріплений в пункті 6 статті 2 Закону України «Про засудження та заборону пропаганди російської імперської політики в Україні і деколонізацію топонімів», є ширшим за ознаки складу кримінального правопорушення, встановлені діючою редакцією статті 161 КК України. Як наслідок, це ускладнює реалізацію превентивної ролі кримінального закону як засобу спонукання суб'єктів, які перебувають під юрисдикцією України, до утримання від вчинення дій, які чинним законодавством визначені як українофобія.

В умовах гібридної війни українофобія використовується як інструмент дегуманізації українців та виправдання агресії з боку Російської Федерації. Публічне заперечення історичної боротьби за незалежність, нівелювання етнокультурних ознак та дискредитація державної мови є одним з ключових способів підриву конституційного ладу зсередини країни та має на меті розкол суспільства і дискримінацію українців в Україні, створюючи передумови для повторної русифікації.

З метою протидії зазначеним викликам пропонується зазначений законопроєкт.

2. Мета і завдання прийняття законопроєкту

Метою розроблення законопроєкту є створення ефективного законодавства, яке криміналізує українофобію як один з методів гібридної війни проти України, посилить інформаційну стійкість держави та забезпечить правовий захист Української Державності, мови та культури як фундаментальних основ конституційного ладу.

Конкретизація кримінальної відповідальності за дії, що заперечують правомірність захисту політичних, економічних та культурних прав українського народу.

3. Основні положення законопроекту:

Законопроект передбачає доповнення статті 161 Кримінального кодексу України положеннями, за якими прояви українофобії визнаються кримінальним правопорушенням. Додатково в примітці визначаються дії, які міститимуть склад кримінального правопорушення і які враховують ознаки, встановлені пунктом 6 статті 2 Закону України «Про засудження та заборону пропаганди російської імперської політики в Україні і деколонізацію топонімії».

4. Стан нормативно-правової бази у даній сфері правового регулювання

В даній сфері діють Конституція України, Європейська конвенція про захист прав людини і основоположних свобод, Кримінальний кодекс України, Закон України «Про засудження та заборону пропаганди російської імперської політики в Україні і деколонізацію топонімії».

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація Закону не потребує додаткових матеріальних та інших витрат з державного та місцевих бюджетів.

6. Запобігання корупції

У проекті Закону України відсутні правила і процедури, які можуть містити ризики вчинення корупційних правопорушень.

7. Прогноз соціально-економічних та інших наслідків прийняття законопроекту

Прийняття цього законопроекту сприятиме захисту України в інформаційній сфері, а чітка кримінально-правова оцінка українофобських проявів запобігатиме радикалізації суспільства щодо осіб, які поширюють прояви українофобії в різних формах.

Народний депутат України

М. КНЯЖИЦЬКИЙ
(посв. № 317)

